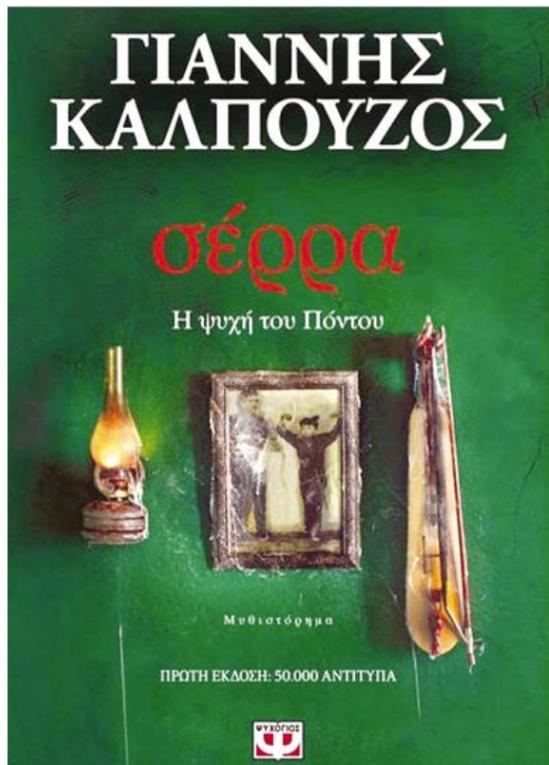

Συνέντευξη με τον συγγραφέα Γιάννη Καληπούζο που παρουσιάζει σήμερα στην Κατερίνη το βιβλίο του "Σέρρα - Η ψυχή του Πόντου"

Η λογοτεχνία μιλά για το σήμερα και μέσα από το παρελθόν

"Το ζήτημα δεν είναι τι κάνουν οι άνθρωποι της τέχνης, αλλιά ποιος ακούει, ποιος διαβάζει, ποιος στοχάζεται. Το πράττουν οι "ποηθοί" που αναφέρετε ότι κατηγορούν τους ανθρώπους της τέχνης; Αν όχι, είναι καλύτερα να σιωπήσουν".

Ένας μη πόντιος συγγραφέας αποφασίζει να γράψει ένα ιστορικό μυθιστόρημα που θέτει στο επίκεντρο τον Πόντο. Γιατί;

Ήθελα να φανεί και μέσα από μια μυθιστορία η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και το άδικο για τη μη αναγνώρισή της σε παγκόσμιο επίπεδο. Να μάθει ο πολύς κόσμος τι ακριβώς συνέβη τότε. Συγχρόνως ασχολήθηκα με τα δεινά των Ποντίων γιατί οι τραγικές περιπέτειές τους μου πρόσφεραν τη δυνατότητα να μιλήσω για το σήμερα. Κι αυτό μέσα από την καταβύθιση στις ψυχές των μυθοπλαστικών ηρώων του "σέρρα". Βεβαίως με ενδιέφερε, όπως και στα περισσότερα προηγούμενα βιβλία μου, ο Ελληνισμός στα απόμακρα σημεία του, το ράμμα της ελληνικής φυλής ανά τους αιώνες. Αυτό το ράμμα απ' το οποίο πρέπει να κρατιόμαστε για να μην καταλήγουμε φύλλα στον άνεμο όπως συμβαίνει στις μέρες μας. Πέραν αυτών με δένει με τον Πόντο κι η απώτατη καταγωγή μου.

-Γιατί μια «άλλη εποχή» σας μαγνητίζει τόσο και όχι η σύγχρονη που «ζει» τα δικά της δράματα, προσφυγίες, κρίση αξιών κ.λ.π.;

Η λογοτεχνία μιλά για το σήμερα και μέσα από το παρελθόν. Το σήμερα είναι το παιδί που έκτισαν τα καλά και τα κακά του χθες, οι παθογένειες, τα επιτεύγματα, όσα εγκαταλείψαμε ως αξίες και ιδανικά και τόσα άλλα. Η κρίση αξιών δένεται άρρηκτα με το παρελθόν. Αν δεν το γνωρίσουμε, αν δεν πατήσουμε πάνω του, αν επιμένουμε να μην αναζητούμε την αιτία

του κακού, θα συνεχίσουμε να επιτρέπουμε στους κάθε λογής τυχοδιώκτες να διαφεντεύουν τις ζωές μας. Θα συνεχίσουμε να είμαστε διακοιάρηδες της Ευρώπης και της Αμερικής. Το σήμερα είναι το αποτέλεσμα, η αιτία βρίσκεται στα πίσω χρόνια. Πέραν αυτών με γοητεύει η περιπλάνηση σ' αυτές τις παλιότερες εποχές, που δεν τις γνωρίσαμε επί της ουσίας, ζω πολλές ζωές έτσι και ίσως μ' έναν τρόπο να ζουν κι όσοι έφυγαν. Το ζέον και το επίκαιρο, πολύ σύντομα θα γίνει παρελθόν. Γίνεται δευτερόλεπτο το δευτερόλεπτο.

-Δώστε μας μια γεύση από το βιβλίο σας. Τι περιμένει τον αναγνώστη;

Το μυθιστόρημα ξεκινά στην Τραπεζούντα το 1915. Ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος μαίνεται, οι περισσότεροι άντρες του Ελληνισμού του Πόντου στενάζουν στα τάγματα εργασίας, ενώ οι χωροφύλακες καταδιώκουν τους φυγόστρατους και τους συγγενείς τους. Ενόψει του εκτοπισμού και των σφαγών των Αρμενίων μια δεκαπεντάχρονη καταφεύγει στο σπίτι ενός αγνώστου. Πολλά χιλιόμετρα μακρύτερα, στην Ορντού, μια άλλη κοπέλα εύπορης ελληνικής οικογένειας ετοιμάζεται για τον γάμο της.

Ο Γαληνός Φιλονίδης, ο κεντρικός ήρωας του μυθιστορημάτων, διχάζεται ανάμεσα σ' αυτές τις δυο γυναίκες και δοκιμάζονται οι ηθικές αρχές του, ένας θηριώδης χωροφύλακας βρίσκεται συνεχώς στα ίχνη της δεκαπεντάχρονης Αρμενοπούλας κι ένας Ρωμικός καταδότης του παρέχει πληροφορίες. Στη

μυθοπλασία εμπλέκονται Ρώσοι και Τούρκοι κατάσκοποι και άλλα πρόσωπα. Ο Γαληνός, όπως και οι λοιποί συμπατριώτες, θα παρασυρθεί από τη δίνη των μεγάλων ιστορικών γεγονότων από το 1915 και εντεύθεν και θα οδηγηθεί σε ένα μακρύ και περιπετειώδες ταξίδι.

Στο υπόστρωμα της μυθοπλασίας ιχνογραφούνται συνήθειες, συμπεριφορές, νοοτροπίες, ήθη, έθιμα, φυλές και θρησκείες. Εξιστορούνται οι σφαγές των Αρμενίων, η διετής κατάκτηση της Τραπεζούντας από τους Ρώσους και η γενοκτονία των Ποντίων σε δύο χρονικές περιόδους. Αναπαριστάται η καθημερινή ζωή στα πρώτα χρόνια της Σοβιετικής Ένωσης, ενώ εντάσσονται στη μυθιστορία οι διώξεις επί Στάλιν, τα στρατόπεδα εργασίας στη Σιβηρία, οι στέπες του Καζακστάν και πολλά άλλα.

-Πόσο δύσκολο είναι να περιγράψετε μια εποχή που «πονά» ακόμη τη σύγχρονη Ελλάδα; Οι μνήμες είναι ακόμη ζωντανές.

Έχουμε πολύ πιο κοντινά χρόνια με μνήμες που πονάνε και ξύνουν φοβερές πληγές: Γερμανική κατοχή, Εμφύλιος, Κύπρος 1974. Από τη γενοκτονία των Ποντίων και τον ξεριζωμό τους έχει παρέλθει αρκετός χρόνος ώστε ο πόνος να μη στέκεται εμπόδιο. Απεναντίας λειτουργεί ως πηγή δημιουργίας.

-Πόσο χρόνο διήρησε η έρευνα για τα ιστορικά στοιχεία που τεκμηριώνουν το έργο σας;

Ξεκίνησα το 2012 να συγκεντρώνω σποραδικά προσωπικές μαρτυρίες. Από το

2014 άρχισα επισταμένη έρευνα μέσω μιας τεράστιας βιβλιογραφίας, για τη μελέτη της οποίας, μαζί με τη συγγραφή, χρειάστηκα δύο χρόνια, δουλεύοντας μέχρι και δεκαοχτώ ώρες την ημέρα. Ανέτρεξα σε ό,τι μπορούσε να μου δώσει στοιχεία για την εποχή που εξελίσσεται το μυθιστόρημα, αλλά και για παλαιότερα χρόνια προκειμένου να κατανοήσω τον ελληνοισμό του Πόντου και το πολυφυλετικό περιβάλλον της εκάστοτε περιοχής όπου κινούνται οι ήρωές μου. Ιστορικά βιβλία, περιηγητών, εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία αρχιτεκτονικής, λαογραφίας, ιατρικής, γεωγραφίας, εμπορίου, πολιτικά, ενδυμασιών, τραγούδια, φωτογραφίες, ο κατάλογος είναι πολύ μακρύς.

-Το μήνυμα που μεταδίδει το βιβλίο στον αναγνώστη ποιο είναι;

Το "σέρρα" είναι ένα πολυεπίπεδο βιβλίο και πραγματεύεται πάμπολλα διαχρονικά και πανανθρώπινα ζητήματα. Προσπαθώντας να κρατήσω ως απόσταγμα κάτι, θα έλεγα ότι καταφέρνει να δείξει στον αναγνώστη τους δρόμους που μπορεί να μας οδηγήσουν στις καλύτερες και στις χειρότερες στιγμές μας, καθώς και το πώς μπορεί να σηκώνει κανείς το κεφάλι ύστερα από τα βάσανα που τον χτυπούν. Πιο συγκεκριμένο μήνυμα είναι και το εξής: ο άνθρωπος, σε όποια φυλή ή θρησκεία κι αν ανήκει, μπορεί να ομορφύνει τη ζωή ή να την κάνει κόλαση. Κι επίσης: Η ανθρωπιά είναι η μεγαλύτερη επανάσταση.

-Έχετε γράψει και για παιδιά. Ποιο αναγνωστικό κοινό είναι πιο δύσκολο; Και πόσο δύσκολο είναι να αλλάξει ύφος και τρόπο γραφής ένας συγγραφέας που συνηθίζουμε να τον εντάσσουμε σε πολύ συγκεκριμένες κατηγορίες;

Διασκεύασα το Ιμαρέτ για παιδιά άνω των δέκα ετών,

αλλάζοντας ελάχιστα τη γλώσσα και περικόπτοντας την αθυροστομία και ορισμένες σκηνές. Επί της ουσίας δεν έχω γράψει εξαρχής για παιδιά. Πιο απαιτητικό κοινό είναι πάντα οι ενήλικες. Απλώς τα παιδιά εκφράζονται πιο ελεύθερα όταν είναι να σου πουν τη γνώμη τους. Συνήθως δε θα κρυφτούν, ούτε θα υποκριθούν. Όσο για τις δυσκολίες από ύφος σε ύφος, όλα είναι λόγος και καθείς με την τέχνη του. Είτε μπορείς να το πετύχεις, είτε όχι. Γι' αυτόν που έχει το χάρισμα, όλα είναι πιο εύκολα.

-Ποια είναι η συμβολή των ανθρώπων του πνεύματος, της λογοτεχνίας, στην κρίση που μαστίζει την ελληνική κοινωνία τα τελευταία χρόνια. Πολλοί κατηγορούν τους ανθρώπους της τέχνης ότι απέχουν.

Οι άνθρωποι του πνεύματος δεν είναι θαυματοποιοί, ούτε μπορεί ο διανοούμενος να μετέχει στη συνθηματολογία και στο ακατάσχετο κουβεντολόι που επικρατεί στον τόπο μας. Όσοι τουλάχιστον είναι πραγματικοί άνθρωποι του πνεύματος γράφουν, μιλούν όταν τους δίνετε και άλλο βήμα, ανεβάζουν θεατρικές παραστάσεις, στέκονται απέναντι στη ζωή και τις εξελίξεις με περίσκεψη κι όχι κραυγάζοντας ανέξοδα και ασυνάρτητα, προτείνουν μέσα από το έργο τους, μετέχουν στα του πολιτισμού και των τεχνών, εκεί όπου κτίζεται ο καλλιεργημένος άνθρωπος, αυτός που μπορεί να σταθεί και να ορθώσει ανάστημα απέναντι σε οποιαδήποτε βάρβαρη εξουσία. Το ζήτημα δεν είναι τι κάνουν οι άνθρωποι της τέχνης, αλλά ποιος ακούει, ποιος διαβάζει, ποιος στοχάζεται. Το πράττουν οι "πολλοί" που αναφέρετε ότι κατηγορούν τους ανθρώπους της τέχνης. Αν όχι, είναι καλύτερα να σιωπήσουν.

Ο Γιάννης Καληπούζος στο βιβλιοπωλείο "Νέστωρ"

Το Βιβλιοπωλείο Νέστωρ, η Ένωση Ποντίων Πιερίας, ο Πολιτιστικό Σύλλογος Μικρασιατών Νέας Εφέσου "Ο Ηράκλειος" και οι Εκδόσεις Ψυχογιός σας προσκαλούν στην παρουσίαση του νέου μυθιστορημάτων του Γιάννη Καληπούζου, "Σέρρα, η ψυχή του Πόντου".

Σας περιμένουμε την Πέμπτη 23 Ιουνίου στις 20:30. Ο συγγραφέας θα παρουσιάσει με ξεχωριστό τρόπο το βιβλίο του, θα συνομιλήσει με το κοινό και θα υπογράψει αντίτυπα